

Noam Chomsky despre anarhism, marxism și speranța în viitor

Red and Black Revolution

1995

Cuprins

Revoluția Spaniolă	5
Democrație	6
Leninism	7
Marxism	9
Viitorul	11
Capitalism	13

Noam Chomsky este cunoscut pentru critica politicii de externe a Statelor Unite, precum și pentru activitatea de lingvist. Mai puțin cunoscut este sprijinul său continuu pentru obiectivele socialist libertare. Într-un interviu special realizat pentru revista anarhistă irlandeză „Red and Black Revolution”, Chomsky conferă opiniile sale cu privire la anarhism și marxism, precum și perspectivele privind socialismul acum. Interviul a fost realizat în mai 1995 de Kevin Doyle.

RBR: În primul rând, Noam, de o bună perioadă de timp ai fost un susținător al ideii anarhiste. Mulți oameni sunt familiarizați cu introducerea scrisă pentru cartea lui Daniel Guerin *Anarchism: From Theory to Practice* (ediția în limba engleză) în 1970, dar mai recent, de exemplu, în filmul *Manufacturing Consent*, ai profitat de ocazia să subliniezi din nou potențialul anarhismului și ideii anarhiste. Ce anume te atrage către anarhism?

CHOMSKY: Am fost atras de anarhism ca adolescent, de îndată ce am început să mă gândesc la lume dincolo de viziunea destul de îngustă pe care o aveam, și nu am avut motiv să îmi revizuiesc aceste atitudini de atunci. Cred că are sens să căutăm și identificăm structuri de autoritate, ierarhie și dominație în fiecare aspect al vieții și să le provocăm; excepția cazului în care o justificare poate fi dată, acestea sunt nelegitime și ar trebui să fie desființate pentru a crește domeniul de aplicare al libertății umane. Asta include puterea politică, dreptul de proprietate și de management, relațiile dintre bărbați și femei, părinți și copii, controlul nostru asupra destinului generațiilor viitoare (imperativul moral de bază în spatele mișcării ecologiste, în opinia mea), și multe altele. Desigur, asta înseamnă o provocare a instituțiilor uriașe de constrângere și de control: statul, tiraniile private care controlează cea mai mare parte a economiei interne și internaționale, și așa mai departe. Dar nu doar acestea. Asta este ce am înțeles întotdeauna că este esența anarhismului: convingerea că proba verității trebuie să fie plasată pe autoritate, și că ar trebui să fie demontată dacă veritatea nu poate fi îndeplinită. Uneori, veritatea poate fi îndeplinită. Dacă fac o plimbare cu nepoții mei și fug într-o stradă aglomerată, voi folosi nu numai autoritatea, ci de asemenea, constrângerea fizică pentru a-i opri. Actul ar trebui să fie contestat, dar cred că pot face față cu ușurință provocării. Și există alte cazuri, viața este o treabă complexă, înțelegem foarte puțin despre oameni și societate, precum și declarațiile mari sunt, în general, mai mult o sursă de prejudiciu decât beneficii. Dar perspectiva este una validă, cred, și poate să ne conducă un drum destul de lung. Dincolo de aceste generalități, începem să ne uităm la cazuri, care reprezintă întrebările de interes uman.

RBR: Este adevărat să spunem că ideile tale și critica sunt în prezent mult mai cunoscute decât înainte. Putem să spunem că opiniile tale sunt respectate. Cum crezi că susținerea pentru anarhism este primită în acest context? În special, sunt interesat de răspunsul primit de la oamenii care sunt interesați de politică pentru prima dată și care ar putea, probabil, să fi dat peste opiniile tale. Sunt astfel de oameni surprinși de sprijinul acordat anarhismului? Sunt interesați?

CHOMSKY: Cultura generală intelectuală, după cum știi, asociază „anarhismul” cu haos, violență, bombe, perturbare și așa mai departe. Așa că oamenii sunt adesea surprinși când vorbesc în mod pozitiv despre anarhism și mă identific cu tradițiile din cadrul acestuia. Dar impresia mea este că în rândul publicului larg, ideile de bază par a fi rezonabile, atunci când norii sunt împinși la distanță. Desigur, atunci când ne întoarcem la aspecte specifice – natura familiilor, sau cum o economie ar funcționa într-o societate care este mai liberă și echitabilă – întrebări și controverse apar. Dar asta este așa cum ar trebui să fie. Când ne întoarcem la întrebările mult mai complexe de semnificație umană înțelegerea este foarte subțire și există mult spațiu pentru dezacord, experimentare atât intelectuală cât și explorare a posibilităților în viața reală pentru a ne ajuta să învățăm mai mult.

RBR: Probabil mai mult decât orice altă idee, anarhismul a avut de suferit de problema denaturării. Anarhismul poate însemna multe lucruri pentru mulți oameni. De multe ori ți-se pare că trebuie să explici ce a vre să spui prin anarhism? Te deranjează interpretare greșită a anarhismului?

CHOMSKY: Toate interpretările greșite sunt neplăceri. O mare parte pot fi identificate înapoi la structurile de putere, care au un interes în prevenirea înțelegerii din motive destul de evidente. Este bine să se amintească de *Principiile Guvernării* ale lui David Hume. El și-a exprimat surprinderea că

oamenii întotdeauna se supun conducătorilor. A ajuns la concluzia că, deoarece *forța este întotdeauna de partea guvernaților, guvernării nu au nimic să-i sprijine decât opinia. Prin urmare, numai prin opinie este guvernul fondat; și această maximă se extinde la majoritatea guvernelor despotice și militare, precum și la cele mai libere și mai populare.* Hume a fost foarte perspicace – și de altfel, nici liberatar după standardele de astăzi. El subestimează cu siguranță eficacitatea forței, dar observația lui mi se pare corectă în principiu, și importantă, mai ales în societățile mai libere, unde arta de control a opiniei, prin urmare, este mult mai rafinată. Denaturarea și alte forme de confuzie sunt un concomitent natural.

Eronările mă deranjează? Sigur, dar la fel și prognoza meteo. Asta va exista atât timp cât concentrațiile de putere dau naștere unui soi de clasă comisară pentru a-i apăra. Din moment ce nu sunt, de obicei, foarte străluciți, sau sunt destul de străluciți să știe că să evite mai bine arena de fapt și argumentare, se vor întoarce la declarații false, defaimare și alte dispozitive, care sunt disponibile pentru cei care știu că vor fi proteja prin diverse mijloace disponibile pe cei puternici. Ar trebui să înțelegem de ce toate acestea se întâmplă. Asta e parte din proiectul de eliberare – de noi înșine și de alții, sau mai rezonabil, de oameni care lucrează împreună pentru a atinge aceste obiective. Suna simplu și este. Dar nu am găsit încă comentariu despre viața omului și a societății, care nu este simplă, atunci când absurditatea și auto-servirea sunt șterse.

RBR: Dar în cercurile de stânga mai consacrate, unde s-ar putea aștepta să se găsească o mai mare familiaritate cu ceea ce înseamnă de fapt anarhismul?

CHOMSKY: Dacă am înțeles la ce te referi prin cercurile de stânga consacrate, nu este o surpriză prea mare despre opiniile mele cu privire la anarhism, deoarece foarte puține se cunosc despre opiniile mele în general. Acestea nu sunt cercurile cu care mă ocup. Vei găsi foarte rar o trimitere la ceva ce am spus sau scris. Asta nu e complet adevărat, desigur. Astfel, în SUA (dar mai puțin frecvent în Marea Britanie sau în altă parte), vei găsi o familiaritate cu ceea ce fac în anumite sectoare mai critice și independente a ceea ce ar putea fi numite cercurile de stânga, și am prieteni și asociați împrăștiați aici și acolo. Dar aruncă o privire la cărți și reviste, și vei vedea ce vreau să spun. Nu mă aștept ca ceea ce scriu și spun să fie binevenit în aceste cercuri decât în clubul facultății sau redacției – din nou, cu excepții. Întrebarea care se pune este doar marginală, în așa măsură încât e greu a răspunde.

RBR: Un număr de persoane au observat că utilizezi termenul „socialist liberatar” în același context cum folosești cuvântul „anarhism”. Vezi acești termeni în esență similari? Este anarhismul un tip de socialism pentru tine? Descrierea a fost utilizată înainte că anarhismul este echivalarea socialismului cu libertatea. Ești de acord cu această ecuație de bază?

CHOMSKY: Introducerea la cartea lui Guerin pe care ai menționat începe cu un citat dintr-un simpatizant anarhist un secol în urmă, care spune că “anarhismul are un spate lat, ca hârtia îndură tot”. Un element important este ceea ce a fost în mod tradițional numit „socialism liberatar”. Am încercat să explic acolo și în altă parte ceea ce vreau să spun prin asta, subliniind că nu este ideea mea originală; Iau ideile din figurile de frunte ale mișcării anarhiste pe care o citez, și care mai degrabă în mod constant se descriu ca fiind socialiști, deși condamnă cu asprime „noua clasă” de intelectuali radicali care doresc să atingă puterea de stat în cursul luptei populare și să devină birocrăția Roșie vicioasă de care Bakunin a avertizat; ceea ce se numește adesea „socialism”. Eu mai degrabă sunt de acord cu percepția lui Rudolf Rocker că aceste tendințe (destul de centrale), în anarhism trag din ce e mai bun din Iluminism și gândirea liberală clasică, și dincolo de ceea ce el a descris. De fapt, am încercat să arăt contrastul puternic cu marxist-leninismul ca doctrină și practică, doctrinele „libertariene” care sunt la modă în SUA și Marea Britanie în special, și alte ideologii contemporane, toate din care mi se pare că susțin o reducere la una sau altă formă de autoritate nelegitimă, destul de des tiranie reală.

Revoluția Spaniolă

RBR: În trecut, când ai vorbit despre anarhism, ai subliniat adesea exemplul Revoluției Spaniole. Pentru tine pare a fi două aspecte în acest exemplu. Pe de o parte, experiența Revoluției Spaniole este, ai spus, un bun exemplu de „anarhism în acțiune”. Pe de altă parte, ai subliniat, de asemenea faptul că Revoluția Spaniolă este un bun exemplu a ceea ce pot realiza muncitorii prin eforturi proprii folosind democrația participativă. Sunt aceste două aspecte – anarhismul în acțiune și democrația participativă – unul și același lucru pentru tine? Este anarhismul o filozofie a puterii poporului?

CHOMSKY: Eu sunt reticent în a folosi polisilabice excentrice precum filosofie să mă refer la ceea ce pare simț comun. Și sunt, de asemenea, inconfortabil cu sloganuri. Realizările muncitorilor și țăranilor spanioli, înainte ca revoluția să fie zdrobită, au fost impresionante în mai multe moduri. Termenul „democrație participativă” este unul mai recent, care sa dezvoltat într-un context diferit, dar există cu siguranță puncte de similitudine. Îmi pare rău dacă pare evaziv. Este, dar e pentru că nu cred că nici conceptul de anarhism sau democrație participativă este suficient de clar pentru a fi în măsură să răspund la întrebarea dacă acestea sunt la fel.

RBR: Una dintre principalele realizări ale Revoluției Spaniole a fost gradul de democrație directă stabilit. În ceea ce privește oamenii, se estimează că peste 3 milioane au fost implicați. Producția rurală și urbană a fost gestionată de către muncitorii înșiși. Este o coincidență faptul că pentru anarhiști, cunoscuți pentru promovarea libertății individuale, au reușit în această zonă de gestiune colectivă?

CHOMSKY: Nici o coincidență. Tendințele în anarhism care le-am găsit întotdeauna cele mai convingătoare caută o societate extrem de organizată, integrând multe tipuri diferite de structuri (locul de muncă, comunitatea, precum și alte forme variate de asociere voluntară), dar controlate de participanți, nu de către cei în măsură să dea ordine (cu excepția, din nou, atunci când autoritatea poate fi justificată, cum este uneori cazul, în situații specifice).

Democrație

RBR: Anarhiștii depun adesea un mare efort la construirea democrației directe. Într-adevăr, sunt adesea acuzați de luare a democrației la extrem. Totuși, în ciuda acestui fapt, mulți anarhiști nu ar identifica imediat democrația ca o componentă centrală a filosofiei anarhiste. Anarhiștii descriu adesea politica lor ca fiind despre „socialism”, sau despre „individ”- sunt mai puțin probabil să spună că anarhismul este despre democrație. Ești de acord că ideile democratice sunt un element central al anarhismului?

CHOMSKY: Critica „democrației” în rândul anarhiștilor a fost de multe ori critica democrației parlamentare, așa cum a apărut în cadrul societăților cu caracteristici profund represive. De exemplu SUA, care a fost la fel de liberă ca oricare, de la originile sale. Democrația americană a fost fondată pe principiul, subliniat de James Madison, în Convenția Constituțională din 1787, că funcția primară a guvernului este de a proteja minoritatea opulentă de majoritate. Astfel, el a avertizat că în Anglia, singurul model cvasi-democratic al momentului, dacă populației generale i-ar fi fost permis un cuvânt de spus în afacerile publice, vor pune în aplicare reformă agrară sau alte atrocități, și că sistemul american trebuie să fie atent conceput, pentru a evita astfel de infracțiuni împotriva drepturilor de proprietate, care trebuie să fie apărate (de fapt, trebuie să prevaleze). Democrația parlamentară în acest cadru merită critica ascuțită din partea adevăraților libertari, și am lăsat pe dinafară multe alte caracteristici, care nu prea sunt subtile – sclavia, pentru a menționa doar una, sau sclavia salarială care a fost condamnată vehement de către oamenii muncii care nu au auzit de anarhism sau comunism prin secolul XIX, și după.

Leninism

RBR: Importanța democrației directe la orice schimbare semnificativă în societate pare a fi evidentă. Totuși stânga a fost ambiguă despre asta în trecut. Mă refer în general, la social democrație dar și la bolșevism – tradiții de stânga care ar părea să aibă mai mult în comun cu gândirea elitistă decât cu practica democratică strictă. Lenin, pentru a utiliza un exemplu bine cunoscut, a fost sceptic că muncitorii ar putea dezvolta ceva mai mult decât conștiință sindicală – prin care, presupun, a vrut să spună că muncitorii nu pot vedea dincolo de situația lor imediată. În mod similar, socialistă Fabiană, Beatrice Webb, care a fost foarte influentă în Partidul Laburist din Anglia, a avut opinia că muncitorii erau interesați doar de cote. De unde provine acest elitism și ce caută în stânga?

CHOMSKY: Mă tem că e greu pentru mine să răspund la asta. Dacă stânga este înțeleasă să includă „bolșevismul”, atunci aş disocia categoric de stânga. Lenin a fost unul dintre cei mai mari dușmani ai socialismului, în opinia mea, din motive pe care le-am discutat. Ideea că muncitorii sunt interesați doar de cote, este o absurditate, care nu poate rezista chiar și la o privire superficială asupra istoriei mișcării muncitorești, sau presa independentă muncitorească care a înflorit în mai multe locuri, inclusiv orașele industriale din New England la cateva mile de unde scriu – să nu mai vorbim de recordul luptelor curajoase ale oamenilor persecutați și oprimați de-a lungul istoriei, până în acest moment. Să luăm de exemplu colțul cel mai mizerabil al acestei emisfere, Haiti, considerat de către cuceritorii europeni ca un paradis și una din sursele a bogăției din Europa, acum devastat, probabil, dincolo de recuperare. În ultimii ani, în condiții atât de mizerabile pe care puțini oameni din țările bogate le pot imagina, țărani și locuitorii mahalalelor au construit o mișcare populară democratică, bazată pe organizații direct democratice care depășește aproape orice știu în altă parte; numai comisarii profund devotați ar eșua să prăbușească în ridicol atunci când aud declarațiile solemne ale intelectualilor americani și liderii politici despre modul în care SUA trebuie să învețe haitieni lecțiile democrației. Realizările lor au fost atât de mari și înfricoșătoare puterii, încât au trebuit să fie supuși la încă o doză de teroare vicioasă, cu mult mai mult sprijin din SUA decât este recunoscut în mod public, și ei încă nu s-au predat. Sunt aceștia interesați doar de cote? Aș sugera câteva rânduri pe care le-am citat de la Rousseau: *când văd o mulțime de sălbatici în întregime goi disprețuind voluptatea Europeană și suferind de foamete, foc, sabie, și moarte pentru a păstra numai independența lor, simt că nu se cuvine sclavilor să raționalizeze despre libertate.*

RBR: Vorbind în general, din nou, munca ta sa ocupat în mod constant cu rolul și prevalența ideilor elitiste în societăți, cum ar fi ale noastre. Ai susținut că în democrația occidentală (sau parlamentară) există un antagonism adânc pentru orice rol real sau contribuție a maselor de oameni, ca nu cumva să amenințe distribuția inegală a bogăției care favorizează pe cei bogați. Munca ta este destul de convingătoare aici, dar, lasand asta deoparte, unii au fost șocați de afirmațiile tale. De exemplu, compari politica președintelui John F. Kennedy cu Lenin, mai mult sau mai puțin echivalarea celor doi. Acest lucru, aş putea adăuga, a șocat susținătorii celor două tabere! Puteți spune mai multe cu privire la validitatea comparației?

CHOMSKY: Nu am echivalat de fapt doctrina intelectualilor liberali ai administrației Kennedy cu Leninismul, dar am observat puncte de similitudine izbitoare – mai degrabă cum a prezis Bakunin cu un secol mai devreme, în comentariul său perspicace privind *noua clasă*. De exemplu, am citat pasaje din McNamara cu privire la necesitatea de a spori controlul managerial, dacă vrem să fie cu adevărat liberi, și despre modul în care undermanagementul care și este adevărata amenințare la adresa democrației și este un atac împotriva rațiunii în sine. Schimbați câteva cuvinte în aceste pasaje, și avem doctrina leninistă standard. Am susținut că rădăcinile sunt destul de adânci, în ambele cazuri. Fără clarificări

suplimentare cu privire la ceea ce oamenii găsesc șocant, nu pot comenta mai mult. Comparațiile sunt specifice, și cred că ambele adecvate și calificate în mod corespunzător. Dacă nu, atunci este o eroare, și aș fi interesat să fiu luminat cu privire la asta.

Marxism

RBR: Concret, leninismul se referă la o formă de marxism dezvoltată de VI Lenin. Distingi implicit lucrările lui Marx de criticile tale asupra lui Lenin atunci când folosești termenul „leninism”? Vezi o continuitate între concepțiile lui Marx și practicile ulterioare ale lui Lenin?

CHOMSKY: Avertismentele lui Bakunin despre *birocrația roșie* care ar institui *cel mai rău dintre toate guvernele despotice* au fost cu mult înainte de Lenin, și au fost îndreptate împotriva lui Marx și adepții lui. Au fost, de fapt, adepți de mai multe feluri diferite; Pannekoek, Luxembourg, Mattick și alții sunt foarte departe de Lenin, și opiniile lor converg adesea cu elementele anarho-sindicalismului. Korsch și alții au scris cu simpatie despre revoluția anarhistă din Spania. Există continuități de la Marx la Lenin, dar există, de asemenea, continuități la marxiști care au fost aspri critici ai lui Lenin și al bolșevismului. Activitatea lui Teodor Shanin în ultimii ani cu privire la atitudinile ulterioare ale lui Marx față de revoluția țărănească este, de asemenea, relevantă aici. Sunt departe de a fi un erudit în Marx, și nu aș îndrăzni orice judecată serioasă care dintre aceste continuități reflectă „adevăratul Marx”, dacă chiar poate fi un răspuns la această întrebare.

RBR: Recent, am obținut o copie a articolului tău numit *Note despre anarhism*. În acesta ai menționat despre opiniile timpurii ale lui Marx, în special dezvoltarea sa a ideii de alienare în capitalism. Ești în general de acord cu această diviziune în viața și opera lui Marx – un tânăr mai socialist libertar, dar în ultimii ani un autoritar ferm?

CHOMSKY: Marx timpuriu, se bazează în mare măsură de mediul în care a trăit, și se constată multe asemănări cu gândirea liberalismului clasic animat de aspectele iluminismului și romantismului francez și german. Din nou, eu nu sunt suficient de erudit în Marx de a pretinde la o judecată autoritară. Impresia mea, pentru ceea ce merită, este că la început Marx a fost foarte mai mult o figură a Iluminismului, iar mai târziu, Marx a fost un activist extrem de autoritar, și un analist critic al capitalismului, care a avut puține de spus despre alternativele socialiste.

RBR: Din înțelegerea mea, partea centrală a punctului tău de vedere general este informat de către conceptul de natură umană. În trecut, natura umană a fost văzut, probabil, ca ceva regresiv, chiar limitator. De exemplu, aspectul neschimbător al naturii umane este adesea folosit ca un argument de ce lucrurile nu pot fi schimbate fundamental în direcția anarhismului. Iei un punct de vedere diferit? De ce?

CHOMSKY: Partea centrală din punctul de vedere a cuiva este o parte din conceptul naturii umane, cu toate acestea, poate fi la distanță de conștientizare sau lipsa de articulare. Cel puțin, este adevărat despre oamenii care se cred agenți morali, nu se consideră monștri. Monștri deoparte, dacă o persoană care susține reformă sau revoluție, sau stabilitate sau o revenire la etapele anterioare, sau cultivarea pur și simplă a grădinii proprii, ia poziție pe motiv că este „bun pentru oamenii.” Dar judecata asta se bazează pe o concepție a naturii umane, care o persoană rezonabilă va încerca să o facă cât mai clară posibil, astfel încât să poată fi evaluată. Deci, în acest sens, eu nu sunt diferit de oricine altcineva. Ai dreptate că natura umană a fost văzută ca ceva „regresiv”, dar trebuie să fie rezultatul a confuziei profunde. Este nepoata mea mai diferită decât o o stâncă, o salamandă, un pui, o maimuță? O persoană care respinge această absurditate ca absurd recunoaște că există o natură umană distinctă. Am rămas doar cu problema a ceea ce este – o întrebare foarte nontrivială și fascinantă, cu interes științific enorm și semnificație umană. Știm o o parte semnificativă cu privire la anumite aspecte ale acesteia – nu cele de importanță majoră umană. Dincolo de asta, am rămas cu speranțe și dorințe, intuiții și speculațiile noastre.

Nu este nimic regresiv despre faptul că un embrion uman este atât de constrâns încât să nu crească aripi, sau că sistemul său vizual nu poate funcționa în maniera unei insecte, sau că nu are instinctul de localizare a porumbeilor. Aceiași factori care limitează dezvoltarea organismului, de asemenea, permite să atingă o structură bogată, complexă și extrem de articulată, similară în moduri fundamentale la animalele congenere, cu capacități bogate și remarcabile. Un organism care nu avea astfel de structură intrinsecă determinantă, care, desigur, limitează în mod radical căi de dezvoltare, ar fi un fel de creatură amoeboid, să fie compătimită (chiar dacă s-ar putea supraviețui într-un fel). Domeniul de aplicare și limitele de dezvoltare sunt legate logic. Ia limbajul, una dintre puținele capacități distincte umane despre care se cunosc multe. Avem motive foarte puternice să credem că toate posibilele limbaje umane sunt foarte asemănătoare; un savant marțian observând oamenii ar putea concluziona că există doar o singură limbă, cu variante minore. Motivul este ca aspect particular al naturii umane care stă la baza creșterii al limbaajului permite opțiuni foarte limitate. Este asta limitare? Desigur. Este eliberatoare? De asemenea, desigur. Tocmai aceste restricții care fac posibil ca un sistem de bogat și complex de exprimare al gândirii să se dezvolte în moduri similare, pe baza experienței foarte rudimentare, împrăstiate, și variate. Dar despre problema diferentelor umane biologic-determinate? Că acestea există este cu siguranță adevărat, și un motiv de bucurie, nu de teamă sau regret. Viața printre clone nu ar fi o viață, și o persoană sănătoasă se va bucura că alții au abilități pe care ei nu împărtășesc. Asta ar trebui să fie elementară. Ceea ce se crede despre aceste probleme este ciudat, într-adevăr, în opinia mea. Este natura umană, oricare ar fi ea, propice pentru dezvoltarea unor forme anarhiste de viață sau o barieră în calea lor? Noi nu știm suficient pentru a răspunde, într-un fel sau altul. Acestea sunt probleme de experimentare și descoperire, nu declarații goale.

Viitorul

RBR: A începe finalizând, aş vrea să te întreb pe scurt despre unele probleme actuale de stânga. Nu ştiu dacă situaţia este similară în SUA, dar aici, cu căderea Uniunii Sovietice, o anumită demoralizare s-a stabilit pe stânga. Nu este atât de mult că oamenii erau susţinători îndrăgiţi a ceea ce a existat în Uniunea Sovietică, ci mai degrabă este un sentiment general că, odată cu dispariţia Uniunii Sovietice ideea socialismului a fost, de asemenea, trasă în jos. Ai întâlnit un astfel de tip de demoralizare? Care este răspunsul la ea?

CHOMSKY: Răspunsul meu la sfârşitul tiraniei sovietice a fost similar cu reacţia mea la înfrângerea lui Hitler şi Mussolini. În toate cazurile, este o victorie pentru spiritul uman. Ar fi trebuit să fi fost binevenit de socialişti, deoarece un mare duşman al socialismului în cele din urmă sa prăbuşit. Ca tine, am fost intrigat să văd cum oamenii – inclusiv oamenii care au considerat că sunt anti-stalinişti şi anti-leninişti – au fost demoralizaţi de prăbuşirea tiraniei. Ceea ce se descoperă e că au fost comişi mai adânc leninismului decât au crezut. Există, totuşi, alte motive de îngrijorare cu privire la eliminarea sistem brutal si tiranic, care a fost la fel de mult socialist cum a fost democratic (reamintim că a pretins ca este ambele, şi pe care acesta din urmă afirmaţie a fost ridiculizată în Occident, în timp ce prima a fost cu nerăbdare acceptată, ca o armă împotriva socialismului – unul dintre numeroasele exemple de servicii a intelectualilor occidentali la putere). Un motiv are de a face cu natura Războiului Rece. În opinia mea, a fost în măsură semnificativă un caz special de „conflict Nord-Sud,” a folosi eufemism actual pentru cucerirea a o mare parte a lumii de către Europa. Europa de Est fost iniţial „lumea a treia” şi Războiul Rece din 1917 nu a avut o uşoară asemănare cu reacţia încercări din alte regiuni a lumii a treia a urmări un curs independent, deşi în acest caz, diferenţele de scară a dat conflictului o viaţă proprie. Din acest motiv, a fost doar rezonabil să se aştepte regiunea să se întoarcă destul de mult la statutul său anterior: părţi ale Occidentului, cum ar fi Republica Cehă sau Polonia de vest, ar putea fi de aşteptat să acţioneze din nou, în timp ce alţii revină la rolul serviciului tradiţional, fosta nomenclatură să devină elita standard din lumea a treia (cu aprobarea puterii de stat corporatiste occidentale, care în general le preferă pe astea în locul alternativelor). Asta nu a fost o perspectivă destul de bună, şi a condus la imense suferinţe.

Un alt motiv de îngrijorare are de a face cu problema descurajare şi non-aliniere. Grotesc cum a fost imperiul sovietic , însăşi existenţa sa oferit un anumit spaţiu de non aliniere, şi pentru motive perfect cinice, aceasta a furnizat uneori asistenţă pentru victimele atacului occidental. Aceste opţiuni numai există , iar sudul suferă consecinţele. Un al treilea motiv are de a face cu ceea ce presa business numeşte muncitorii occidentali răsfăţaţi cu stilul lor de viaţă de lux. Cu o mare parte din Europa de Est revenind , proprietarii şi managerii au arme noi şi puternice împotriva clasei muncitoare şi sărace de acasă. GM si VW nu poate doar transfera producţia către Mexic şi Brazilia (sau cel puţin ameninţă să, care de multe ori se ridică la acelaşi lucru), dar, de asemenea, în Polonia şi Ungaria, unde pot găsi muncitori calificaţi şi instruiţi la o fracţiune din cost. Ei strălucesc cu privire la asta, de înţeles, având în vedere valorile orientative. Putem învăţa multe despre ceea ce Războiul Rece (sau orice alt conflict) a fost uitandu-te la care aplaudă şi care este nefericit după ce se termină. Prin acest criteriu, învingătorii în Războiul Rece includ elitele occidentale şi fosta nomenclatură, acum bogaţi dincolo de visele lor cele mai îndrăzneţe, şi perdanţii includ o parte substanţială a populaţiei din Est, împreună cu oamenii muncii şi cei săraci din Occident, precum şi sectoarele populare din sud, care au căutat o cale independentă. Astfel de idei au tendinţa de a trezi aproape isterie printre intelectualii occidentali atunci când aceştia le pot percepe chiar, ceea ce este rar. Asta e uşor să arate. Este, de asemenea, uşor de înţeles. Observaţiile sunt corecte, şi subversive puterii şi privilegiu, de unde şi isteria. În general, reacţiile unei persoane oneste cu referire

la sfarsitul Războiului Rece va fi mai complex decât plăcerea asupra colapsului unei tiranii brutale, iar reacțiile predominante sunt saturate cu ipocrizie extremă, în opinia mea.

Capitalism

RBR: În multe feluri, stânga astăzi se găsește înapoi la punctul inițial de plecare în secolul trecut. Ca și atunci, se confruntă acum cu o formă de capitalism, care este în ascensiune. Pare a fi un mai mare „consens” astăzi, mai mult decât în orice alt moment din istorie, care presupune capitalismul ca fiind forma validă de organizare economică posibilă, asta în ciuda faptului că inegalitatea bogăției se mărește. În acest context, s-ar putea argumenta că stânga este nesigură cum să meargă mai departe. Cum te uiți la perioada actuală? Este o chestiune a „înapoi la bază”? Trebuie efortul pus în prezent spre a scoate în evidență tradiția libertară în socialism și către accentuarea ideilor democratice?

CHOMSKY: Asta e în cea mai mare parte propagandă, în opinia mea. Ceea ce se numește „capitalism” este în esență un sistem de mercantilism corporativ, cu tiranii private mari și în mare măsură ireponsabile care exercită controlul vast asupra economiei, sistemelor politice, și vieții sociale și culturale, funcționând în strânsă cooperare cu statele puternice care intervin masiv în economia națională și internațională a societății. Este în mod dramatic adevărat la Statele Unite, spre deosebire de iluzie. Cei bogați și privilegiați nu mai sunt dispuși să se confrunte cu disciplina de piață decât au fost în trecut, chiar dacă ei consideră că este foarte bună pentru populația generală. Doar pentru a cita câteva ilustrații, administrația Reagan, care desfăta în retorica pieței libere, de asemenea sa lăudat comunității de afaceri ca a fost cea mai protecționistă în istoria post razboi a SUA – de fapt mai mult decât toate celelalte la un loc. Newt Gingrich, care conduce cruciada actuală, reprezintă un district superboghat care primește subvenții federale decât orice altă regiune suburbană din țară, în afara sistemului federal în sine. „Conservatorii”, care solicită sfârșitul prânzului în școli pentru copiii flămânzi, de asemenea, solicită o creștere a bugetului pentru Pentagon, care a fost înființată în 1940 în forma sa actuală, deoarece – așa cum a spus presa de afaceri – industria high tech nu poate supraviețui într-o economie competitivă, nesubvenționată, „liberă” pură, iar guvernul trebuie să fie salvatorul. Fără salvatorul, constituenții lui Gingrich ar fi un oameni săraci ai muncii (dacă sunt norocoși). Nu ar fi nici calculatoare, electronică, în general, industria aeronautică, metalurgie, automatizare, etc, etc, toată lista. Anarhiștii, dintre toți oamenii, nu trebui să fie păcăliți de aceste fraude tradiționale.

Mai mult decât oricând, ideile socialist libertare sunt relevante, ar populația este foarte deschisă acestor idei. În ciuda unei mase imense de propagandă corporativă, în afara cercurilor de educație, oamenii încă mențin destul de mult atitudinea lor tradițională. În SUA, de exemplu, mai mult de 80% din populație consideră sistemul economic ca inerent nedrept și sistemul politic ca o fraudă, care servește intereselor speciale, nu oamenilor. Majoritatea coplesitoare cred că oamenii muncii au prea puțină voce în afacerile publice (același lucru este valabil în Anglia), că guvernul are responsabilitatea de a ajuta oamenii în nevoie, că cheltuielile pentru educație și sănătate ar trebui să aibă prioritate față de bugetul de tăiere și reduceri de taxe, faptul că actualele propuneri republicane care navighează prin Congres beneficiază bogății și rănește populația generală, și așa mai departe. Intelectualii pot spune o poveste diferită, dar nu este atât de dificil pentru a afla faptele.

RBR: La un anumit grad, ideile anarhiste au fost justificate de căderea Uniunii Sovietice – predicțiile lui Bakunin au dovedit a fi corecte. Crezi că anarhiștii ar trebui să țină în centru această evoluție generală și gradul de percepție a analizei lui Bakunin? Ar trebui anarhiștii să privească către perioada următoare, cu mai mare încredere în ideile și istoria lor?

CHOMSKY: Cred că – cel puțin sper – că răspunsul este implicit în cele de mai sus. Cred că epoca actuală are semn prevestitor de rău augur, dar și semne de mare speranță. Care este rezultatul depinde de ceea ce facem din aceste oportunități.

Biblioteca Anarhistă

Red and Black Revolution
Noam Chomsky despre anarhism, marxism și speranța în viitor
1995

Preluat la 16.12.2022 de la <https://iasromania.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org